

Jóanes á Teigunum sjeiti

Ein heystardag fyri níggju árum síðan hitti eg fyrstu ferð Jóanes á Teigunum, Heiman av Sandi. Hann fyllir mánadagin sjeiti ár.

Hesin heystardagur stendur enn krystallklárur í hugaheimi mínum. Vit vóru farin suður á Sands at vitja. Hetta var ein heystardagur av tí góða slagnum, høgur í ættini, og sum altíð Heima á Sandi, eitt lot. Hendan dagin kalt, har lívir jú onganstaðni á fjallfátæku oynni.

Hann var ikki inni, tá vit fóru úr bussinum, sum stoðaði á Teigunum. Og meðan vit standa og práta uttanfyri, við onkran norðbing, siggi eg ein lagvaksnan mann koma uttaneftir. Hann hevði tasku í hond og hevði verið hjá Lim til handils. Hetta fekk eg at vita seinni.

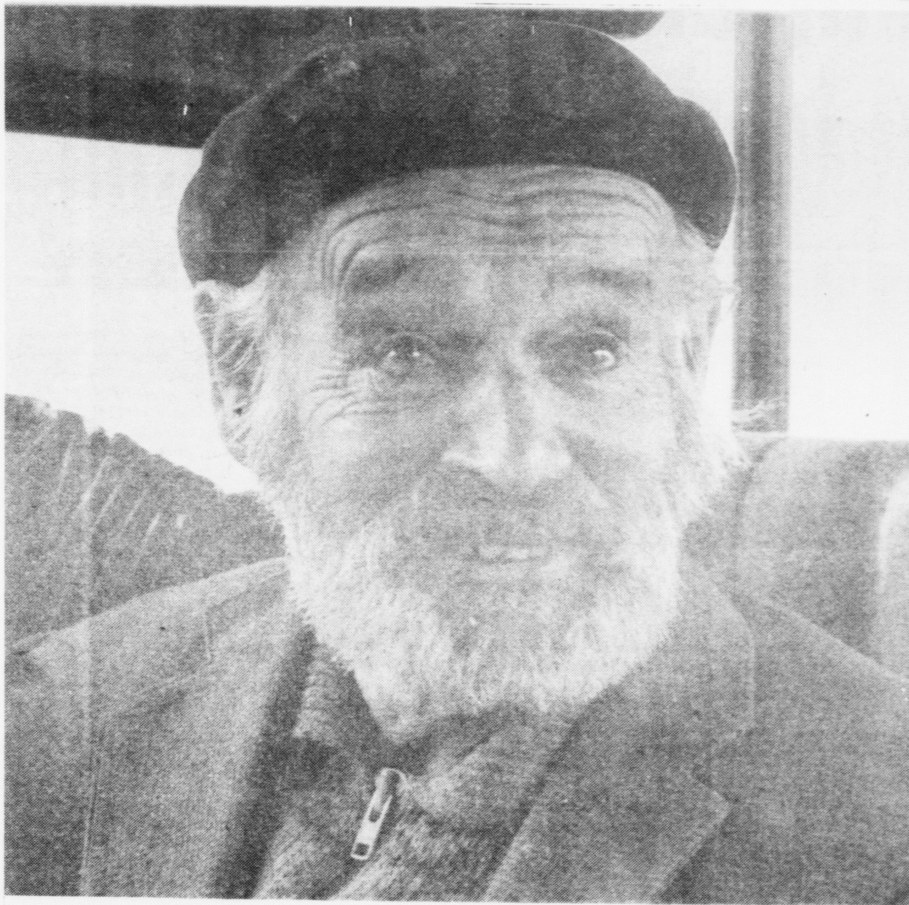
Eg eygleiði mannin meðan vit práta, okkurt serstakt var yvir honum. Og sum hann nærkast alt meira, tess klárari gerst myndin av honum.

Hattleysur, oman eygu og oyru ein poleraður skalli. Skeggið hekk sitt niður á bringuna, hvítt-grátt, tætt og vakurt og tað fall saman við posatroyggjuna.

Og so ljóðaði: "Har kemur jú Jóanes" og vit ganga útmót honum. Hann tekur blíðliga í hondina á mær og heilsar, uttan íva grunaði hann hvør eg var. Og frá fyrsta sekundi prátaðu vit saman, sum vit høvdu kenst alt lívið.

Hann bjóðaði okkum inn í rúmliga køkin á Teigunum. Vit vóru kold og beinanvegin fór hann at gera ein drekkamunn. Muðurin mól sum ein kvørn, hann fyrði ta einu "vittigheitina" av fyri og aðru eftir og løtu seinni skonkti hann drekkamunnin, bikasvart te, sum var so sterkt, at tað svirvaði og hiti kom aftur í kroppin.

Væl dárar mær eisini at práta, vil ikki vera aftastur og vit gjørdust vinnmenn beinanvegin. Onkur kom inn at síggja okkum, sum var kominn á Teigarnar at vitja. Her var vinsla og her var fjálgi og tá ein løta var gingin hugsaði eg við mær sjálvum: "Her dárar mær at vera" og soleiðis havi eg havt tað síðan. Eg havi mangan sitið gott á Teig-

unum og tað er eisini Jóanesi at takka fyri.

Eg hevði sovið mína fyrstu nátt á Teigunum, vit vóru uppi og Jóanes spurdi. Hann hevði stóran áhuga fyri seyðahaldi og so hevði hann eisini siglt saman við nøkrum oyndfirðingum á ungum døgum, also bygdamonnum hjá mær. Vit prátaðu um alt í senn, um seyðaskipan, um vekt, um ull, hvat teir oyndfirðingar, sum hann kendi, tókust við. Vóru teir á lívi og hvussu livdu teir?

Hann var yvirfriskur longu frá morgunstundini. Prátið skifti og so fóru vit undir okkurt torskilt evni, okkurt hann hevði lisið, okkurt hann hevði hoyrt og "Det Dedste" var tíðum havt á munni. Eg legði merki til at her hevði eg ein vitugar mann frammanfyri mær, sum hevði gott minni, og ikki bert tað, flogið var vítt. Vit ferðaðust í heimsbókmentunum og kvæðunum, hann reksaði eina rúgvu av føroyskum yrkingum, sum eg bert hevði hoyrt ella lisið. Utanat dugði eg tær

ikki, men tað dugði Jóanes og ikki bara yrkingar, eisini sálmar og tað nógv.

Tað fer ikki frá mær tá hann einaferð spurdi meg, um eg ikki helt, at Kingo hevði verið í ringum hyri tann dagin, tá hann yrkti sálmin "Far verulð farvæl" Eg rodnadi eitt evarska líuð vet, kendi ikki sálman og so treiv hann í at syngja hann á táb: Hann sang við yndi og hann livdi við í orðunum:

*"Ak, kðelig Lyst,
som mængen med dødelig
Læber har kyst.
Dit fjængende Tønder, din
flyvende Gnist
har mængen i evige Luer
henhvi
Din Skaal synes Hønning,
men drikken er led
Forføngelighed
Forføngelighed"*

Hetta var ein hátíðarløta, sum eg bert havi uppliva hana á Teigunum og sálmarin er í dag ein tann mær dárar best í sálma-bókini. Og Jóanes kann eisini syngja hann á føroyskum í knallgóðu týðingini hjá Christian

Matras.

Fyrsta vitjanin á Teigunum gjørdist til fleiri og hann kom eisini til Havnar at vitja.

Um heystarnar, seinastu mongu árin, havi eg verið og hjálpt Jóanesi við flettingini. Og eitt kvöldið minnst eg serliga væl. Jóanes var niðurfarin og eg og ein heimansandsmaður sótu eftir í køkinum. Klokkan var farin av midnátt og vit høvdu ein sopa av tí góða slagnum millum okkum, lagið var gott.

Heimansandsmaðurin hevði gott mál, sangir, sálmar og vísur ljóðaðu hvørt um annað út á geilar. Av og á sendi eg tankarnar uppá loft og hugsaði: "Her verður ikki nógvur svøvnur hjá Jóanesi í nátt.

Morgunin eftir purraði Jóanes út við einum forfardum eynabrái. Hann smiltist lættur og spurdi:

"Góðin, hvat í Jesu navni kom yvir vinnmannin hjá okkum í nátt, tá hann sang "Nu flyver jeg til din Naade". Fyri mær

ljóðaði tað sum hann fekk eina opinbáring, so vakurt sang hann. Eg táraði so rørdur gjørdist eg."

Og hetta var ikki uppá spott, tí Jóanes hevur mangan síðan tikið til hvussu vakurt sangurin ljóðaði úr køkinum hesa náttina.

Tá ein tosar um Jóanes, so slepst ikki uttanum "Ommuna", sum hann siterar í tíð og ótíð. Omman hevur havt stóran týðning fyri Jóanes, hann var nógv hjá henni sum smádrongur uppi á Gomluteigum og gott man hon hava lagt honum í beinið, eisini ein mentunarlaga sæð. Og Jóanes er ættkærur, og tað skal verða lögdi hitir tú hann, at prátið ikki onkursvegna kemur inná ætt.

Og her gjørdist eg knappliga áhugaverdur, tá vit hittust. Tí pápi Jóanes, Jóan Petur í Kvívík, var uppvaksin við Gjógv, saman við eini familju, sum flutti til Oyðarfjarðar, Kleinafamiljan, og her kundi eg greiða honum frá onkrum, og

seinni knýta vinarbond.

Jóanes er vinarinnar vinur. Gerst tú væl við Jóanes, so verður tað fyri lívið, hann svíkur í hvussu er ikki.

Og hann er heimkærur, verður Sandoynna av øllum alvi. Tá hann er staddur Heima á Sandi, verður hann heimbygdina móti øllum ringum árin, sum møguliga kundi komið frá granna-bygdunum. Og hann hevur eina heilt greiða meiningu um hvat heimansandsmenn og húsveksingar standa fyri og hvat í skopuningar og skálveksingar standa fyri. Hann hevur eisini sína greiðu hugsan um "tey har norðin í Havn". Her er ikki plass fyri øðrum meiningum, hann verjur borg, tá tað snýr seg um heimbygdina og oynna. Og "prøva ikki uppá" at tala niðursetandi tann vegin.

Heystardagurin tá eg hitti Jóanes fyrstu ferð, varð byrjanin til eitt vinarlag, sum eg ikki hevði vilja verið fyri uttan. Ikki so, at vit altíð hava verið samdir, langt frá tí, men eitt gott vinarlag tolir eisini harðan orðaleik, beri ein fær slættað sjógvin aftaná. Og tað hava vit báðir megna.

Eg havi kent Jóanes í livsins løttu løtu, tá lotið hevur verið lýtt og sólín hevur lívað sinnið. Eg havi eisini kent Jóanes í livsins myrku skuggum, tá kolasvart hevur verið kring allan sjónarringin. Men skuggar flytast og sólín hitar aftur og úr skuggunum fingur vit styrki og livsroyndir.

Í dag er longri ímillum at vit báðir, Jóanes og eg hittast, tíðirnar eru broyttar og livsklokkan slær víðari. Jóanes er ommubeiggi at soni mínum, Fría, ella "Litlin", sum Jóanes plagar at taka til og hann telist millum mínar bestu vinir. Vit báðir ynskja tær alt tað besta nú tú er komin til stovusár. Hjartaliga til-lukku mánadagin og blíðan byrð frammyvir. Kanska vit síggjast í heyst.

Jústinus Eidesgaard